Lietas arhīva Nr. AA43-0151-23/7
ECLI:LV:ADAT:2023:1031.A420268921.12.S

Administratīvā apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2023. gada 31. oktobrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Valda Zommere,
tiesneši Ilze Amona un Kaspars Berķis

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ pieteikumu par Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunkta atzīšanu par prettiesisku, sakarā ar /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2022. gada 9. maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ministru kabinets 2021. gada 9. oktobrī izdeva rīkojumu Nr. 720 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (turpmāk – rīkojums), kura 5.3. apakšpunkts noteica, ka ārkārtējās situācijas laikā valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbinieki un amatpersonas no 2021. gada 15. novembra savus darba pienākumus var veikt tikai tad, ja viņiem ir vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts.

[2] Pieteicēji /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ iesniedza tiesā pieteikumu par rīkojuma 5.3. apakšpunkta atcelšanu. Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Pieteicēji ir nodarbināti Zemkopības ministrijā, līdz ar to pieteicēji ietilpst rīkojuma 5.3. apakšpunktā noteikto personu lokā, uz kuriem attiecas tajā noteiktie ierobežojumi. Pieteicējiem ar rīkojumu uzlikts pienākums no 2021. gada 15. novembra uzrādīt darba devējam Covid-19 vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu, pretējā gadījumā līdzpieteicēji darba pienākumus vairs nevar veikt ne klātienē, ne attālināti.

[2.2] Ministru kabinets, pieņemot rīkojuma 5.3. apakšpunktu, ir pārkāpis likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4. panta pirmajā daļā noteikto deleģējumu. Ministru kabineta tiesības, izsludinot ārkārtējo situāciju, ir noteiktas likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 8. pantā. Tajā nav minētas Ministru kabineta tiesības noteikt darba pienākumu veikšanas ierobežojumus valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 94. pantā noteiktajām pamattiesībām uz personas brīvību un neaizskaramību, nevienam nav tiesību noteikt to, kādām atļaujām jābūt, lai darba pienākumus pildītu attālināti.

Pieņemot rīkojuma 5.3. apakšpunktu, Ministru kabinets ir pārsniedzis noteiktās pilnvaras, jo Darba likumā nav noteikts Ministru kabineta pilnvarojums pieņemt rīkojumus vai noteikumus, kas skartu (un pasliktinātu) darba tiesiskās attiecības, nosakot darba pienākumu veikšanas ierobežojumus ne ārkārtas situācijā, ne ikdienas situācijā. Ministru kabinetam nav arī noteikts pilnvarojums ierobežot Satversmē noteiktās personu pamattiesības ne ārkārtas situācijā, ne ikdienas situācijā.

Rīkojuma 5.3. apakšpunkts aizskar pieteicēju Satversmes 95., 96., 106. un 111. pantā noteiktās tiesības.

[2.3] 1997. gada 4. aprīļa Ovjedo Konvencija par cilvēktiesību un cieņas aizsardzību bioloģijā un medicīnā – Konvencija par cilvēktiesībām un biomedicīnu (turpmāk – Ovjedo Konvencija) nosaka starptautiskajās tiesībās nostiprinātu principu, saskaņā ar kuru jebkādu ar veselību saistītu darbību drīkst veikt tikai ar attiecīgās personas brīvprātīgu un apzinātu piekrišanu. Ovjedo Konvencijā ir noteikts, ka personai, kurai medicīniskas iejaukšanās dēļ nodarīts pārmērīgs kaitējums, ir tiesības saņemt taisnīgu kompensāciju saskaņā ar tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem un procedūrām. Nevienā no šobrīd Latvijā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, kas izdoti Covid-19 pandēmijas sakarā, nav noteikts šāds taisnīgas kompensācijas mehānisms.

Eiropas Padomes Bioētikas komisija 2021. gada 4. maijā publiskoja „Paziņojumu par cilvēktiesību apsvērumiem attiecībā uz „vakcīnu pasēm" un līdzīgiem dokumentiem", kurā Bioētikas komisija skaidri norāda, ka pandēmijas izraisītā krīze un tās novēršanas pasākumi nedrīkst apdraudēt cilvēka cieņas respektēšanu un cilvēktiesību aizsardzību. Komisija stingri paziņo, ka vakcinācijas sertifikātu un pārslimošanas sertifikātu izmantošana nemedicīniskiem nolūkiem, neparedzot arī citas alternatīvas (tādas kā negatīvi testi), izraisa nopietnus cilvēktiesību jautājumus. Jo īpaši gadījumos, kuros vakcīnu un pārslimošanas sertifikāti tiek izmantoti, lai atļautu ekskluzīvu piekļuvi pakalpojumiem un citām jomām.

Svarīga ir arī Bioētikas komisijas norāde uz zinātnisko nostādņu un atziņu nepietiekamu skaidrību Covid-19

pandēmijas jautājumos un to ietekmi uz cilvēktiesību respektēšanas problēmām, jo sevišķi vakcinācijas sertifikātu lietošanā nemedicīniskos nolūkos. Zinātniskās neskaidrības pastiprina bažas par cilvēktiesību pārkāpumiem sertifikātu nemedicīniskas izmantošanas dēļ. Riska novērtējuma pamatā esošo zinātnisko pierādījumu svars ir vērā ņemams apstāklis, novērtējot līdzekļa proporcionalitāti. 2021. gada februārī Pasaules Veselības Organizācija atgādināja, ka joprojām ir daudz zinātnisku neskaidrību par imunitātes ilgumu Covid-19 vakcīnu spējā ierobežot slimības izplatīšanos. Ja atkārtotas inficēšanās risks dažu mēnešu laikā kopš pirmās inficēšanās šķiet ļoti zems, pagaidām vēl nav skaidrs, vai vakcinācijas izraisītā imunitāte noturēsies ilgāk. Vēl jo vairāk, pilnīgi vakcinētu personu infekciozitātes (tas ir, nodošanas risks citiem cilvēkiem) neesība paliek neskaidra, ņemot vērā arī vīrusa Covid-19 jaunu variantu parādīšanos. Šos elementus ir svarīgi ņemt vērā, nosakot sertifikātu lietošanu nemedicīniskiem mērķiem, pamatojoties uz individuālo risku konkrētās personas veselībai.

[2.4] Saskaņā ar Eiropas Komisijas īstenošanas lēmumiem Covid-19 vakcīnām Eiropas Savienībā ir izsniegta tirdzniecības atļauja ar nosacījumiem. Tas nozīmē, ka joprojām nav visaptverošu klīnisko datu un joprojām ir nepieciešami papildu dati.

Pie šādiem apstākļiem par obligātas vakcinācijas noteikšanu normatīvajos aktos var būt runa tikai tad, ja tās ir standarta un rutīnas vakcīnas pret slimībām, kas ir jau sen labi pazīstamas medicīnas zinātnē. Covid-19 nav šāda slimība.

Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas 2021. gada 27. janvārī pieņemtajā rezolūcijā Nr. 2361 „Covid-19 vakcīnas: ētiskie, tiesiskie un praktiskie apsvērumi" ietverts aicinājums visām 47 Eiropas Padomes dalībvalstīm nodrošināt to, lai Covid-19 vakcīnas nebūtu obligātas un ka neviens nedrīkst tikt pakļauts politiskajam, sociālajam vai cita veida spiedienam nolūkā panākt to personu vakcināciju, kuras to nevēlas, kā arī nodrošināt, ka neviens netiek diskriminēts tādēļ, ka nav saņēmis vakcināciju veselības apsvērumu dēļ vai tādēļ, ka pats to nevēlas.

Ņemot vērā minēto, Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otrā daļa nevar tikt piemērota kā pamatojums un deleģējums Ministru kabinetam noteikt faktiski obligātu vakcināciju Latvijas iedzīvotājiem. Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otrā daļa ir jāskata saistībā ar 3. panta pirmajā daļā ietverto deleģējuma apjomu. Tajā Ministru kabinetam nav dots tiešs un nepārprotams pilnvarojums noteikt iedzīvotāju, tai skaitā visu valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbinieku un amatpersonu obligātu vakcināciju.

[2.5] Eiropas Savienības tiesiskajā telpā par juridiski vienlīdzīgiem tiek uzskatīti trīs sertifikātu veidi: 1) vakcinācijas; 2) pārslimošanas; 3) negatīva testa.

Rīkojuma 5.3. apakšpunktā Ministru kabinets noteicis tiesības no 2021. gada 15. novembra savus darba pienākumus veikt tikai tiem valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām, kurām ir vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts. Savukārt citi darba devēji ārkārtējās situācijas laikā saskaņā ar rīkojuma 5.1. apakšpunktu var izvēlēties vairākas darba organizācijas iespējas (attālināts darbs, testēšanas sertifikāts u.c.)

Ievērojot minēto, konstatējams, ka Ministru kabinets rīkojumā ir noteicis diskriminējošus apstākļus valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām attiecībā pret pārējiem darbiniekiem. Ministru kabinets nav to nekādā veidā paskaidrojis un pamatojis ne rīkojuma anotācijā, ne publiski. Šādai diskriminējošai attieksmei nav nekāda epidemioloģiskā izskaidrojuma un pamatojuma.

Ar rīkojumu tiek pārkāpts Satversmes 91. pantā noteiktais diskriminācijas aizliegums, kuru ar likumu ierobežot nav iespējams.

[2.6] Ministru kabinetam nav noteiktas pilnvaras ierobežot Satversmes 106. pantā noteiktās ikviena cilvēka tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai. Ministru kabinets ir pārkāpis likumā „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4. panta pirmajā daļā un 8. pantā piešķirtās pilnvarojuma robežas.

[2.7] Pieteicēji nepiekrīt uzņemties atbildību par medicīnā vēl līdz galam neizpētīta un nezināma satura medikamenta ievadīšanu savā organismā. Šo vakcīnu iedarbību uz cilvēku organismu ilgtermiņā pilnībā nezina vēl neviens ārsts pasaulē, bet Ministru kabinets ir noteicis, ka pieteicēji vairs nedrīkst pildīt savus darba pienākumus, ja pieteicēji pašlaik nevar uzņemties personīgu atbildību par šo vakcīnu iedarbību uz savu ķermeni. Tas, ka vakcīnas izraisa blaknes, ir apstiprināts ne tikai ar pētījumiem daudzās pasaules valstīs, bet tagad arī ar to, ka Saeima 2021. gada 4. novembrī izskatīja un apstiprināja likumprojektu, kas nosaka kompensācijas vakcīnu izraisīto blakņu gadījumā.

[2.8] Pieteicēju ieskatā tiem uzliktais ierobežojums nav samērīgs.

[2.9] Pieteicēji jau kopš 2020. gada 12. marta savus darba pienākumus, galvenokārt, pilda attālināti, jo to pieļauj darba specifika. Atstādinot pieteicējus no darba pienākumu izpildes, pieteicēji zaudēs ienākumus.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2022. gada 9. maija spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Tiesa konstatēja, ka administratīvā lieta ir ierosināta par rīkojuma 5.3. apakšpunkta atcelšanu. Savukārt rīkojums atbilstoši likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 3. panta pirmajai daļai uz sprieduma sastādīšanas brīdi ir zaudējis spēku un tā atcelšana vairs nav tiesiski iespējama.

Ņemot vērā pieteicēju viedokli, ka tiesvedību lietā nepieciešams turpināt, lai stiprinātu tiesiskumu valstī, tiesa pieteicēju lūgumu interpretēja tādējādi, ka tas nepieciešams, lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos. Secīgi tiesa precizēja pieteicēju prasījumu kā prasījumu par rīkojuma 5.3. apakšpunkta atzīšanu par prettiesisku.

[3.2] Tiesa vērtēja, vai Ministru kabinets, izdodot rīkojumu nav rīkojies *ultra vires*.

[3.3] Atsaucoties uz Satversmes 64. pantu, likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 2. pantu, 5. pantu un 10. panta pirmo daļu, Valsts prezidenta 2020. gada 23. marta paziņojuma Nr. 8 „Valsts konstitucionālo orgānu darbības

pamatprincipi ārkārtējā situācijā" 6. punktu un juridisko periodiku, tiesa atzina, ka Ministru kabinets ir kompetents izsludināt ārkārtējo situāciju.

[3.4] Tiesa, vērtēja, vai ierobežojums tika noteikts ar likumu.

Atsaucoties uz likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4. panta pirmo daļu, 8. panta otro daļu un Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otro daļu, tiesa secināja, ka minētās tiesību normas paredz tiesības Ministru kabinetam noteikt ārkārtējā situācijā nepieciešamos epidemioloģiskās drošības pasākumus. Epidemioloģiskā drošība tostarp var ietvert iedzīvotāju vakcināciju (Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta pirmās daļas 3. punkts), kura epidēmijas vai pandēmijas gadījumā var tikt noteikta arī kā obligāta (Epidemioloģiskās drošības likuma 30. panta trešā daļa).

Ņemot vērā minēto, pārsūdzētais rīkojuma apakšpunkts ir izdots uz likuma pamata.

[3.5] Tiesa vērtēja, vai pamattiesību ierobežojumam ir leģitīms mērķis.

Atsaucoties uz likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 1. pantu un 4. panta otro daļu, rīkojuma mērķi, tiesību akta projekta 21-TA-602 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" sākotnējās ietekmes (*ex-ante*) novērtējuma ziņojumu (anotāciju), tiesību akta projekta 21-TA-764 „Grozījumi Ministru kabineta 2021. gada 28. septembra noteikumos Nr. 662 „Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai"" sākotnējās ietekmes (*ex-ante*) novērtējuma ziņojumu (anotāciju), tiesa secināja, ka ierobežojuma mērķis ir veicināt valsts un pašvaldības iestāžu darbinieku (amatpersonu) vakcināciju, lai nodrošinātu pēc iespējas drošus darba apstākļus. Jo darba apstākļi būs drošāki, jo mazāk personu saslims, tādējādi tiks veicināts gan mērķis apturēt straujo Covid-19 infekcijas izplatību un veselības nozares pārslodzi, gan mērķis nodrošināt svarīgu valsts un pašvaldības funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību.

Tiesa atzina, ka ierobežojumam ir leģitīms mērķis – neatliekama sociāla vajadzība aizsargāt citu cilvēku tiesības – sabiedrības epidemioloģiskās drošības aizsardzība, kas saistās ar infekcijas izplatības ierobežošanu, vienlaikus sabiedrības interesēs nodrošinot svarīgu valsts un pašvaldības funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību.

[3.6] Tiesa vērtēja ierobežojuma samērīgumu.

[3.6.1] Tiesa konstatēja, ka Ministru kabineta paskaidrojumā ir plaši pamatota izraudzīto līdzekļu piemērotība leģitīmā mērķa sasniegšanai.

Tiesa norādīja, ka rīkojuma izdošanas brīdī iestādes argumentācija atbilda arī zinātnes atziņām, ka vakcinācija samazina infekcijas izplatību, kā arī hospitalizācijas un nāves risku. No zinātniskajā literatūrā norādītā tiesa secināja, ka vakcinācija aizsargā gan personu pašu, gan šīs personas līdzcilvēkus. Tiesa atsaucās uz 2021. gada 7. oktobrī publicēto Apvienotās Karalistes Veselības drošības aģentūras Covid-19 vakcīnu uzraudzības ziņojumu un Amerikas Savienoto Valstu Slimību kontroles un profilakses centra sagatavoto zinātnisko izklāstu par Covid-19 vakcīnu, kā arī Slimību profilakses un kontroles centra 2021. gada 5. novembra paskaidrojumu par vakcinācijas efektivitāti.

Tiesa atzina vakcināciju par piemērotāko līdzekli rīkojuma 5.3. apakšpunkta leģitīmā mērķa sasniegšanai.

[3.6.2] Tiesa norādīja, ka rīkojuma 5.3. apakšpunktam bija ilgstoša iedarbība. Mainoties lietas faktiskajiem apstākļiem, proti, strauji izplatoties vīrusa Omikrona paveidam, Ministru kabinets ir pārvērtējis izvēlētā līdzekļa piemērotību leģitīmā mērķa sasniegšanai, vakcināciju joprojām atzīstot par pietiekami efektīvu līdzekli. Secinājumi attiecībā uz vakcinācijas efektivitāti saskan arī ar lietas izskatīšanas brīdī aktuālajām zinātnes atziņām.

Tiesa ņēma vērā, ka Ministru kabinets, apsverot esošo situāciju un tās attīstības prognozes pēc ārkārtējās situācijas beigām, saskatīja iespēju iepriekš noteiktos ierobežojumus atvieglot. Proti, no 1. marta tika atcelts pienākums veikt darba pienākumus tikai ar derīgu vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu.

[3.6.3] Tiesa vērtēja, vai rīkojuma 5.3. apakšpunkta mērķi nebija iespējams sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Pieteicēju ieskatā viņu darba vietā – Zemkopības ministrijā – ir iespējams organizēt darbu tā, lai ievērotu visas epidemioloģiskās prasības.

Valsts un pašvaldību institūcijas, tai skaitā kapitālsabiedrības tiek veidotas, lai nodrošinātu nepārtrauktu publisko funkciju izpildi un sniegtu iedzīvotājiem nepieciešamos pakalpojumus. Līdz ar to ikvienam valsts un pašvaldības institūcijās nodarbinātajam, tostarp pieteicējam, ir jābūt gatavam jebkurā brīdī savus pienākumus veikt klātienē un nav pamata paļauties uz ārkārtējās situācijās laikā paredzēto iespēju strādāt attālināti. Turklāt arī veicot darbu attālināti, nodarbinātie savā ikdienā nav izslēgti no Covid-19 infekcijas slimības aprites ķēdes.

Tiesas ieskatā, pat ievērojot visas epidemioloģiskās drošības prasības (piemēram, regulāra testēšana, sejas masku lietošana utt.), nav iespējams sasniegt līdzvērtīgu epidemioloģiskās drošības rezultātu personas un visas sabiedrības kopumā, kāds sasniedzams vakcinācijas rezultātā.

Tiesa secināja, ka citi epidemioloģiskās drošības pasākumi nav tik efektīvi, lai zustu vajadzība vakcinēties. Par to liecina gan vīrusa izplatības veids, gan vīrusa lipīgums, gan tas, ka, neskatoties uz jau esošajiem epidemioloģiskās drošības pasākumiem, situācija Latvijā strauji pasliktinājās.

Tiesa kritiski vērtēja iespējamību, ka pieteicēji pilnīgi visus savus darba pienākumus pilnvērtīgi un kvalitatīvi varētu veikt pilnībā attālināti, pat ja darba pienākumi pamatā tiek veikti attālināti, būtu pilnībā izslēgta jebkāda veida saskarsme ar trešajām personām (piemēram, ģimenes locekļiem).

Tiesa nekonstatēja, ka rīkojuma leģitīmo 5.3. apakšpunkta mērķi tikpat efektīvi varētu sasniegt arī ar pieteicēju norādītajiem mazāk ierobežojošajiem līdzekļiem.

Tiesas ieskatā pieteicēju piedāvāto attālinātā darba modeli nav iespējams īstenot ilgstošā laika posmā bez citu – klātienē nodarbinātu – personu atbalsta. Tas nozīmē, ka pieteicēji savu izvēli nevakcinēties var realizēt tikai uz citu – vakcinēšanās pienākumu izpildījušu – personu rēķina.

[3.6.4] Vērtējot, vai ierobežojums ir atbilstošs, tiesa konstatēja, ka izskatāmajā lietā, no vienas puses, ir salīdzināmas pieteicēju tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, kas iekļauj tiesības uz pašnoteikšanos lemt par savu ķermeni, un pakārtoti tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu, un, no otras puses sabiedrības drošība un demokrātiskas valsts iekārtas aizsardzība.

Tiesa atzina, ka pieteicējiem uzliktais ierobežojums – pienākums vakcinēties, lai turpinātu darbu, – ir pretnostatāms visas sabiedrības ieguvumam – Covid-19 infekcijas izplatības mazināšanai, veselības aprūpes sistēmas pārslodzes novēršanai un valsts pārvaldes funkciju nepārtrauktības nodrošināšanai. Ar leģitīmo mērķi aizsargātās tiesības un intereses ir būtiskas plašākam personu lokam (t.i., visas sabiedrības interesēs ir mazināt saslimšanu, tajā skaitā smagu saslimšanu ar Covid-19, mazināt novēršamo mirstību, novērst veselības aprūpes sistēmas pārslodzi, nodrošināt valsts un pašvaldības iestāžu sniegto pakalpojumu nepārtrauktību), savukārt ar rīkojumu noteiktais pienākums skar šaurāku personu loku. Tiesa secināja, ka labums, ko uz rīkojuma pieņemšanas brīdi un tā spēkā esības laikā no šāda ierobežojuma ieguva sabiedrība, bija lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu.

[3.7] Tiesa vērtēja pieteicēju argumentu, ka vakcīnas nav pilnībā drošas, jo tirdzniecības atļauja piešķirta ar nosacījumu uz vienu gadu. Tiesa norādīja, ka vispārīgi apsvērumi par tirdzniecības atļauju piešķiršanas procesu nav pietiekami, lai atzītu, ka pieteikumā izteiktās šaubas par zāļu riska un ieguvuma pozitīvo samēru ir pamatotas. Zāļu valsts aģentūras tīmekļa vietnē ir pieejami katras vakcīnas ikmēneša drošuma pārskati, no kā secināms, ka zāļu drošums joprojām tiek rūpīgi uzraudzīts.

[3.8] Tiesa atzina par nepamatotu pieteicēju iebildumu par nepieļaujamību atsaukties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2021. gada 8. aprīļa spriedumu apvienotajā lietā Nr. 47621/13 „Vavrička un citi pret Čehiju", jo saskaņā ar minētā sprieduma 274. punktā norādīto Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka veselības aprūpes politikas jautājumi principā iekļaujas nacionālo iestāžu rīcības brīvības robežās, jo tās ir vislabākajā situācijā, lai novērtētu prioritātes, resursu izmantošanu un sociālās vajadzības. Konkrētajā situācijā neatliekamā sociālā vajadzība ir nesalīdzināmi lielāka, tāpēc arī iespējas paredzēt obligātu vakcināciju ir plašākas.

[3.9] Tiesa secināja, ka rīkojuma 5.3. apakšpunktā noteiktais pienākums vakcinēties ir noteikts saskaņā ar likumu, tam ir leģitīms mērķis – neatliekama sociāla vajadzība aizsargāt citu cilvēku tiesības – sabiedrības epidemioloģiskās drošības aizsardzība, kas saistās ar infekcijas izplatības ierobežošanu, vienlaikus sabiedrības interesēs nodrošinot svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību, un tas ir samērīgs.

[3.10] Attiecībā uz argumentu par iespējamo Satversmes 91. panta pārkāpumu tiesa secināja, ka no lietas apstākļiem neizriet, ka pieteicēju tiesības ir ierobežotas, pamatojoties uz kādu aizliegto kritēriju. Līdz ar to pieteicēju norādītie apsvērumi ir vērtējami vienlīdzības principa, nevis diskriminācijas aizlieguma principa kontekstā.

Tiesa norādīja, ka sākotnēji uz pārējiem darba devējiem attiecās rīkojuma 5.7. apakšpunkts, kas vēlāk tika svītrots. Atbilstoši rīkojuma 5.7.1 apakšpunktā noteiktajam (*redakcijā no 2021. gada 20. oktobra līdz 2022. gada 17. janvārim*) no 2021. gada 15. decembra darbiniekiem bija nepieciešams uzrādīt vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu. Tādējādi atbilstošs sertifikāts tika prasīts plašākam personu lokam nekā tikai valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām.

[3.11] Tiesa norādīja, ka Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas 2021. gada 27. janvāra rezolūcija Nr. 2361 (2021) „Covid-19 vakcīnas: ētiskie, tiesiskie un praktiskie apsvērumi", uz ko atsaukušies pieteicēji, ietver vispārīgus principus un nav juridiski saistoša. Tāpat jāņem vērā, ka rīkojuma izdošanas brīdī bija/ir aktuāls vīrusa delta variants, kas atzīts par īpaši lipīgu, tāpēc vakcinācijai bija būtiskāka nozīme, un valstis, izvērtējot faktisko situāciju, varēja noteikt efektīvākos līdzekļus, lai aizsargātu sabiedrības veselību.

Arī par pieteicēju atsauci uz Eiropas Padomes Bioētikas komisijas 2021. gada 4. maija paziņojumu par cilvēktiesību apsvērumiem attiecībā uz „vakcīnu pasēm" un līdzīgiem dokumentiem, tiesa norādīja, ka šis paziņojums nav juridiski saistošs, turklāt no tā satura neizriet aizliegums izmantot vakcinācijas sertifikātu nemedicīniskiem mērķiem.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2022. gada 9. maija spriedumu pieteicēji iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[4.1] Tiesas secinājums, ka atbilstoši likuma „Par ārkārtējo stāvokli" 8. panta otrajai daļai ārkārtējās situācijas laikā tieši Ministru kabinetam bija deleģējums gan ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, gan uzlikt tām papildu pienākumus, ir aplams, jo tiesa nav ņēmusi vērā, ka Ministru kabinetam ir tiesības tikai uz likumos paredzētajiem pasākumiem, taču šajā gadījumā nebija likumos paredzēta ne vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta pieprasīšana darbiniekiem, ne darba pienākumu pildīšanas ierobežošana vai aizliegšana.

[4.2] Epidemioloģiskās drošības likuma 3. panta otrā daļa neietver Ministru kabinetam deleģējumu noteikt priekšnosacījumus cilvēkiem darba pienākumu veikšanai, turklāt tikai atsevišķai grupai, bez pienācīga epidemioloģiskā drošības apsvērumu izvērtējuma un pamatojuma.

[4.3] Citi Ministru kabineta norādītie apsvērumi, kas nav norādīti rīkojuma anotācijā, lietas izskatīšanā nav vērā ņemami. Rīkojums nav pamatots ar Epidemioloģiskās drošības likuma 30. panta trešo daļu, tādējādi tiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 250. panta otro daļu.

[4.4] Tiesa ir aplami pamatojusi Ministru kabineta pilnvarojumu ar Epidemioloģiskās drošības likuma 30. panta trešajā daļā noteikto, jo minētā likuma 30. panta ceturtajā daļā noteikts, ka vakcinācijas, kas nav paredzētas šā panta pirmajā un otrajā daļā (tātad tiesas pieminētajā 30. panta trešajā daļā), ir brīvprātīgas, individuālas, un visus izdevumus, kas saistīti ar tām, sedz vakcinējamā persona vai tās darba devējs, vai citas fiziskās un juridiskās personas.

Vērtējot tiesību normas kopsakarā (sistēmiski), termins „obligāta vakcinācija" normatīvajos aktos nozīmē vien to, ka valstij šīs vakcīnas ir obligāti jānodrošina, ja pacients to vēlas, taču nenozīmē to, ka bez ierunām vakcinācijai ar šīm vakcīnām obligāti visiem ir jāpiekrīt.

[4.5] Tiesa spriedumā ir izdarījusi apsvērumus, kādēļ rīkojumam ir leģitīms mērķis, taču nekur nav atrodams leģitīmā mērķa pamatojums tieši tam, kāpēc ar rīkojumu tiek ierobežotas tieši valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbinieku un amatpersonu tiesības.

[4.6] Tiesa nav devusi skaidrojumu tam, kādu labumu iegūst sabiedrība, ja ar rīkojumu tiek liegtas tiesības strādāt un gūt ienākumus tieši valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām. Tas, ka tiesa nekonstatēja izskatāmajā situācijā nevienu aizliegto kritēriju, neliedza tai izvērtēt pamattiesību ierobežojumu un konstatēt kādu citu aizliegto kritēriju.

[5] Ministru kabinets paskaidrojumā par pieteicēju apelācijas sūdzību uzskata to par nepamatotu, pamatojoties uz spriedumā norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēju apelācijas sūdzība ir pamatota un pieteikums ir apmierināms.

[7] Rīkojums atbilstoši likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 3. panta pirmajai daļai 2022. gada 1. martā ir zaudējis spēku un tā atcelšana vairs nav tiesiski iespējama. Līdz ar to apgabaltiesa var vērtēt tikai rīkojuma 5.3. apakšpunkta tiesiskumu.

[8] Rīkojuma 5.3. apakšpunkts ārkārtējās situācijas laikā paredzēja valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām priekšnoteikumu darba pienākumu veikšanai – vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta esību. Tādējādi valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām, kuriem nav pārslimošanas sertifikāta, bija noteikts netiešs pienākums vakcinēties, paredzot šāda pienākuma neizpildes sekas – liegumu veikt darba pienākumus.

Lietā ir strīds par to, vai rīkojuma 5.3. apakšpunkts attiecībā uz pieteicējiem ir bijis tiesisks un pamatots. Pieteicēji ir norādījuši, ka konkrētais rīkojuma punkts ir ierobežojis viņu Satversmē garantētās tiesības uz privāto dzīvi un tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu, kā arī tiem uzliktais ierobežojums nav bijis samērīgs, jo pieteicēji savus darba pienākumus jau kopš 2020. gada 12. marta ir pildījuši attālināti.

[9] Pieteicēji norādījuši, ka Ministru kabinets, pieņemot rīkojuma 5.3. apakšpunktu, ir pārkāpis likuma „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" 4. panta pirmajā daļā noteikto deleģējumu, proti, izdodot rīkojuma 5.3. apakšpunktu, ir rīkojies *ultra vires*.

No Tiesu informācijas sistēmā pieejamās informācijas, apgabaltiesa konstatē, ka 2023. gada 31. maijā Senāts ir taisījis spriedumu lietā Nr. SKA-364/2023, A420247221, kurā Senāts atstāja negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2022. gada 21. jūnija spriedumu. Senāts vērtēja rīkojuma 5.3. apakšpunkta tiesiskumu, atzīstot, ka, pieņemot rīkojumu, Ministru kabinets nav rīkojies *ultra vires*. Senāts atzina, ka Ministru kabinets ir rīkojies tam likumā „Par ārkārtējo situāciju un izņēmuma stāvokli" un Epidemioloģiskās drošības likumā noteikto tiesību ietvaros. Ministru kabinets ir deleģēts izsludināt ārkārtējo situāciju valsts apdraudējuma gadījumā, tostarp, ja būtiski apdraudēta cilvēku veselība un dzīvība. Minētā tiesiskā režīma laikā Ministru kabinetam ir tiesības likumā noteiktajā kārtībā un apjomā ierobežot valsts pārvaldes un pašvaldības institūciju, fizisko un juridisko personu tiesības un brīvības, kā arī uzlikt tām papildu pienākumus (*sprieduma 8.–9.punkts*).

Apgabaltiesa konstatē, ka izskatāmajā lietā un lietā Nr. SKA-364/2023 ir vērtēti līdzīgi tiesiskie apstākļi.

Administratīvā procesa 350. panta pirmā daļa noteic, ka tiesību normu interpretācija (tulkojums), kas izteikta kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāta tiesai, kura šo lietu izskata no jauna. Lai arī Senāta spriedumam lietā Nr. A420247221 nav prejudiciālas nozīmes izskatāmajā lietā, tomēr vienlaikus nav šaubu, ka, ievērojot tiesiskās vienlīdzības principu un tiesības uz taisnīgu tiesu, līdzīgi gadījumi (vai, vēl jo vairāk, identiski gadījumi) tiesai jāizlemj līdzīgi, jo procesa dalībniekiem ir tiesības sagaidīt un paļauties, ka tie tiesā saņems vienādu taisnību visos līdzīgos gadījumos (sk. *Senāta 2015. gada 6. novembra sprieduma lietā Nr. SKA-482/2015, A420446512, 8. punktu*).

Līdz ar to noraidāms pieteicēju arguments, ka Ministru kabinets, izdodot rīkojuma 5.3. apakšpunktu, ir rīkojies *ultra vires*.

[10] Rīkojuma 5.3. apakšpunkts izvirza prasību pēc vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta, un pieteicējiem, atsakoties vakcinēties vai nesaslimstot ar Covid-19, faktiski ir liegts saglabāt esošās darba vietas, kas uzskatāms par pieteicēju pamattiesību ierobežojumu.

Tā kā rīkojums ir vispārīgais administratīvais akts, tajā nav jāpamato katra indivīda tiesību aizskāruma samērīgums, bet ir jādefinē sasniedzamais leģitīmais mērķis un tā nepieciešamība sabiedrības interešu aizsardzībai. Tomēr izvērsta pamatojuma neesība rīkojumā neļauj pārliecināties ierobežojumu samērīgumu, līdz ar to tas ir izvērtējams katrā konkrētā

gadījumā attiecībā uz konkrētām personām. Izvērtējot pamattiesību ierobežojuma samērīgumu tieši attiecībā uz konkrēto personu, tiesai ir jāpārbauda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, proti, vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu.

Senāts iepriekš minētajā spriedumā atzina, ka apgabaltiesa ir pareizi norādījusi, ka valsts un pašvaldību institūcijas, arī kapitālsabiedrības, tiek veidotas, lai nodrošinātu valsts funkciju izpildi un sniegtu iedzīvotājiem nepieciešamos pakalpojumus. Ir būtiski, lai arī ārkārtējās situācijas laikā valsts un pašvaldības turpinātu pildīt svarīgas valsts funkcijas un nepārtrauktu sniegt pakalpojumus. Minētais ir saistīts ar citu cilvēku tiesību aizsardzību (piemēram, tiesībām saņemt medicīnisko palīdzību, tiesībām uz izglītību, aizsardzību pret noziedzīgiem nodarījumiem, palīdzību ugunsgrēka gadījumā, sabiedriskā transporta pakalpojumiem u.c.). Vienlaikus tas attiecas arī uz demokrātiskas valsts iekārtas aizsardzību. Tādējādi arī mērķis nodrošināt svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību ir leģitīms mērķis – tas ir vērsts gan uz citu cilvēku tiesību aizsardzību, gan demokrātiskas valsts iekārtas aizsardzību. (*Senāta 2023. gada 31. maija sprieduma lietā Nr. SKA-364/2023, A420247221, 20. punkts)*.

Apstākļos, kad pastāv nenoteiktība un ir nepieciešama valsts tūlītēja rīcība, lai aizsargātu svarīgas personu vai sabiedrības tiesības un likumiskās intereses, arī pamattiesību ierobežojuma samērīguma vērtējumā būtiska nozīme ir piesardzības principam. Atbilstoši šim principam institūcijai, kas izdod normatīvo aktu un citstarp vērtē, vai tiesiskajā regulējumā paredzētā pamattiesību ierobežojuma leģitīmos mērķus nevarētu sasniegt tādā pašā kvalitātē ar saudzējošākiem līdzekļiem, ir tiesības šaubu gadījumā no vairākām iespējamām alternatīvām izvēlēties to risinājumu, kas ar augstāku varbūtības pakāpi nodrošinās personu vai sabiedrības tiesību un interešu aizsardzību. Tomēr piesardzības princips nenozīmē, ka institūcija, kas izdod normatīvo aktu, būtu atbrīvota no pienākuma izvērtēt un noskaidrot, vai nepastāv citi, saudzējošāki līdzekļi, kas varētu nodrošināt attiecīgo leģitīmo mērķu sasniegšanu tādā pašā kvalitātē. (*Satversmes tiesas 2022. gada 10. marta sprieduma lietā Nr. 2021-24-03, 28. punkts*).

Ņemot vērā iepriekš minēto, lietā pārbaudāms, vai pamattiesību ierobežojums attiecībā uz pieteicējiem atbilst samērīguma principam un, vai izraudzītie līdzekļi ir samērīgi ar ierobežojuma leģitīmo mērķi.

[11] Pieteicēju ieskatā rīkojumā noteiktais ierobežojums nav samērīgs, jo nav izvērtēts, kādu labumu no minētā ierobežojuma gūst sabiedrība, ņemot vērā to, ka tajā pašā laikā personas, uz kurām attiecas ierobežojums, var pildīt darba pienākumus citās darba vietās, izvairoties no strīdus normā noteiktā imperatīvā regulējuma, kā rezultātā netiek sasniegts rīkojuma mērķis. Rīkojumā noteiktā ierobežojuma mērķis nevar būt atstādināt pieteicējus (un citus valsts institūcijās strādājošos) no darba pienākumu veikšanas, bet mērķis ir nodrošināt pēc iespējas drošus darba apstākļus, ja ir nepieciešams ierasties darba vietā un nav iespējams pilnībā veikt darba pienākumus attālināti.

Arī Senāts iepriekš minētajā spriedumā ir norādījis, ka attālinātā darba iespējas kā mazāk ierobežojošs līdzeklis ir apsverams vienīgi attiecībā uz valsts civildienesta ierēdni (sk. *Senāta 2023. gada 31. maija sprieduma lietā Nr. SKA-364/2023, A420247221, 27. punktu*). Respektīvi, kā mazāk ierobežojošs līdzeklis – attālinātā darba iespējas – ir apsveramas uz tiem darbiniekiem, kuri varēja pilnībā strādāt attālināti. Līdz ar to šādas iespējas apsveramas arī uz pieteicējiem šajā lietā, jo pieteicēji ir norādījuši, ka jau kopš 2020. gada marta savus darba pienākumus galvenokārt pildīja attālināti, jo to pieļāva darba specifika.

[11.1] Pieteicējs /pers. B/ norādījis, ka savā darba vietā – Zemkopības ministrijas /struktūrvienība/ – pilda nozares padomnieka amata pienākumus kā specializētais atašejs savā dienesta vietā Francijā Latvijas Republikas Pastāvīgajā pārstāvniecībā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā (OECD) un Apvieno Nāciju Organizācijas ekonomisko un sociālo lietu komitejā (UNESCO). /pers. B/ darba pienākumos ietilpst pārstāvēt Latvijas intereses OECD Lauksaimniecības un zivsaimniecības komitejās un šo komiteju darba grupās, kā arī citās komitejās, kurās tiek skatīti Zemkopības ministrijas kompetences jautājumi. Savus darba pienākumus kopš 2020. gada sākuma varējis pilnībā veikt attālināti, jo OECD sekretariāts vairākkārtīgi ir pagarinājis termiņu pagaidu noregulējumam, kas paredz, ka visas sanāksmes notiek attālināti. Tā kā /pers. B/ darba vieta atrodas ārpus Latvijas – Francijā –, savus dienesta pienākumus viņš varēja pildīt, ievērojot Francijā attiecīgajā brīdī spēkā esošo sanitāro protokolu. /pers. B/ norāda, ka darba pienākumu izpildei tikšanās ar citiem cilvēkiem ir bijusi vienu reizi periodā kopš 2020. gada pavasara, kad Francijā tika ieviesti ierobežojoši pasākumi un visiem ieteikts strādāt attālināti. Šī tikšanās notika Francijā 2020. gada 15. decembrī, kad epidemioloģiskie nosacījumi atļāva tikties iekštelpās, ievērojot distanci un lietojot roku dezinfekcijas līdzekļus. Visas turpmākās sapulces Francijā kopš 2020. gada pavasara ir notikušas attālināti, jo OECD dalībvalstis atrodas visos kontinentos. /pers. B/ paradumos nekas nemainītos neatkarīgi no tā, vai viņš turpinātu savus darba pienākumus attālināti vai tiek atstādināts no darba pienākumu pildīšanas. Ja rīkojuma mērķis patiešām ir vīrusa infekcijas pārneses ķēdes pārtraukšana, nevis vakcinācija par katru cenu, tad /pers. B/ atstādināšana no darba pienākumu pildīšanas tikai pasliktina kopējo situāciju, jo viņš būs spiests atgriezties Latvijā, pastiprināt infekcijas izplatību tieši Latvijā un viņa darba pienākumus neviens viņa vietā tik drīz neuzsāks pildīt. Turklāt papildus valstij būs jāsedz izdevumi ne tikai par /pers. B/, bet arī viņa ģimenes locekļu pārcelšanos no dienesta vietas uz Latviju, kā arī izdevumi par personisko mantu transportu, savukārt, ieceļot jaunu atašeju, būs jāsedz izdevumi par viņa un viņa ģimenes locekļu pārcelšanos uz dienesta vietu.

[11.2] Pieteicēja /pers. C/ norādījusi, ka Zemkopības ministrijā pilda /struktūrvienība/ nodaļas vadītājas pienākumus. Kopš pirmās ārkārtējās situācijas izsludināšanas 2020. gada martā amata pienākumus pilda attālināti. 2021. gada vasarā, kad epidemioloģiskā situācija valstī bija salīdzinoši droša un tikšanās iekštelpās bija atļauta, pēc kolēģu savstarpējās vienošanās

klātienē notika viena sanāksme, kuru būtībā varēja organizēt attālināti. /pers. C/ Zemkopības ministrijā ir atbildīgā darbiniece par Vienotā tiesību aktu projektu izstrādes un saskaņošanas portāla (TAP) ieviešanu gan ministrijā, gan visā Zemkopības ministrijas resorā. Visas Valsts kancelejas TAP portāla izstrādes darba grupas sanāksmes, TAP portāla testēšanas un apmācības semināri un konsultācijas tika un tiek organizētas attālināti, izmantojot dažādus tehniskos rīkus. Tāpat /pers. C/ vadītās /struktūrvienība/ nodaļas darbs noritējis attālināti, komunicējot ar kolēģiem e-pastā, *MS Teams* platformā vai ar telefona starpniecību. /pers. C/ dzīvesvieta atrodas lauku teritorijā, kurā tuvākie kaimiņi atrodas nepilna kilometra attālumā.

[11.3] Pieteicēja /pers. D/ norādījusi, ka Zemkopības ministrijā pilda /struktūrvienība/ nodaļas redaktores pienākumus, nodrošinot latviešu valodas normām atbilstošu un kvalitatīvu valodu ministrijas un tās padotības iestāžu sagatavotajos normatīvajos aktos, kā arī citos ministrijas dokumentos. Kopš 2020. gada marta vidus strādā attālināti mājās. /pers. D/ darba pienākumos ietilpst dažādu dokumentu rediģēšana Zemkopības ministrijas un tās padotības iestāžu vajadzībām, jo viņa ir vienīgā redaktore visā Zemkopības ministrijas resorā. Šo darbu viņa pilda pie datora, saņemot un nosūtot dokumentus pa e-pastu. Ja kolēģiem nepieciešamas konsultācijas, /pers. D/ tās sniedz rakstveidā pa e-pastu vai mutiski telefoniskā saziņā vai *MS Teams* platformā, tāpēc visus darba pienākumus var izpildīt attālināti bez nepieciešamības pēc klātienes darba. Arī visas informatīvās sanāksmes ar kolēģiem vai apmācību semināri ir notikuši internetā tiešsaistē. /pers. D/ savā mājsaimniecībā dzīvo viena un noslēgti jau vairākus gadus.

[11.4] Pieteicēja /pers. E/ norāda, ka Zemkopības ministrijas /departaments/ pilda /struktūrvienība/ vadītāja vietnieces pienākumus, kuros ietilpst augstākās un profesionālās vidējās izglītības, zinātnes, dzimumu līdztiesības u.c. jautājumu risināšana. /pers. E/ kopš 2020. gada aprīļa amata pienākumus pilda attālināti, ievērojot gan darba devēja norādījumus darba organizēšanā, gan citus piesardzības pasākumus. Viņa attālināti ir piedalījusies gan Izglītības un zinātnes ministrijas, gan Labklājības ministrijas, gan Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas, gan Centrālās finanšu un līgumu aģentūras, gan Valsts Izglītības attīstības aģentūras un citu iestāžu rīkotajās sanāksmēs. Pildot darba pienākumus klātienē, viņa ir piedalījusies zinātnisko institūciju lauka izmēģinājumu apskatēs ārā, ievērojot valstī noteiktās epidemioloģiskās drošības prasības. /pers. E/ dzīvo privātmājā kopā ar vīru un dēlu.

[11.5] Izvērtējot pieteicēju norādīto, kā arī ņemot vērā apgabaltiesas papildus pieprasīto informāciju – pieteicēju amatu aprakstus (*lietas 3. sējums 55.–60. lapa*), apgabaltiesai nav šaubu, ka pieteicēji ārkārtējās situācijas laikā savus darba pienākumus pilnībā varēja veikt un arī veica attālināti (līdz atstādināšanai). Pieteicēji iesnieguši arī Zemkopības ministrijas 2021. gada 14. oktobra rīkojumu Nr. 116 (*lietas 1. sējums 52.–54. lapa*), no kura izriet, ka, ievērojot rīkojumu, ministrijas darbs tiek organizēts attālinātā režīmā. Visi pieteicēji strādā nodaļās, uz kurām neattiecās prasība būt birojā, birojā drīkstēja būt tikai, īpaši norādot pamatojumu.

[12] Apgabaltiesa konstatē, ka Ministru kabineta 2020. gada 12. marta rīkojumā Nr. 103 „Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" 4.1. apakšpunktā noteikts: „valsts un pašvaldību iestādēm izvērtēt un iespēju robežās nodrošināt klātienes pakalpojumu sniegšanu attālināti".

[12.1] 2020. gada 10. jūnijā stājās spēkā Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums, kurš noteica valsts institūciju darbības pamatprincipus un valsts institūciju un privātpersonu tiesības un pienākumus valsts apdraudējuma novēršanai un pārvarēšanai pēc Covid-19 infekcijas izplatības radītās ārkārtējās situācijas atcelšanas (likuma 1. panta otrā daļa). Nosakot nepieciešamo pasākumu kopumu, tiek piemēroti šādi vispārējie principi: 1) cilvēktiesību ierobežošanas minimizēšana – personu tiesības tiek ierobežotas tikai tad, ja nav citu alternatīvu pasākumu, kas efektīvi aizsargā sabiedrības veselību un drošību (likuma 1. panta trešās daļas 1.punkts). Savukārt šā likuma 2. pants noteic, ja vien citos likumos nav noteikts citādi, valsts institūcijas atjauno savu darbību, kāda paredzēta normatīvajos aktos, ievērojot šajā likumā minēto, kā arī šādus nosacījumus: 1) iespēju robežās turpina attālināti sniegt pakalpojumus, neierobežojot privātpersonu tiesības un neradot pārmērīgu administratīvo slogu institūcijai; 2) atjauno pakalpojumu saņemšanu klātienē tikai tad, ja tos nav iespējams sniegt attālināti, nodrošinot nodarbināto un pakalpojumu saņēmēju drošību atbilstoši epidemioloģiskās drošības prasībām un rekomendācijām.

[12.2] No rīkojuma 5. punkta izriet, ka ārkārtējās situācijas laikā: 5.1. darba devēji: 5.1.1. nodrošina darbiniekiem (amatpersonām) attālinātā darba iespējas, ja darba specifika to pieļauj; 5.1.2. organizē darbu tā, lai klātienē ar darba devēja norīkojumu darba pienākumus veiktu tikai tie darbinieki (amatpersonas), kuri nodrošina darbu nepārtrauktību un nevar to veikt attālināti savā dzīvesvietā; 5.1.3. nodrošina, ka darbinieki (amatpersonas), tai skaitā brīvprātīgie un personas ar ārpakalpojuma līgumiem, darba pienākumus klātienē veic tikai tad, ja viņiem ir primārās vakcinācijas, balstvakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts; 5.1.4. nepieļauj darbinieku (amatpersonu) pulcēšanos vietās, kas nav saistītas ar tiešo darba pienākumu veikšanu.

[12.3] Arī no rīkojuma anotācijā norādītā risinājuma apraksta (*https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/cb8e3fcb-625c-4cb2-9d74-50bd29a8e233*) izriet, lai uzturētu drošu vidi darba vietās, darba devējam iespēju robežās darbs jāorganizē attālināti. Darbinieki, kas nav pilnībā vakcinēti vai pārslimojuši, klātienē iekštelpās darba vietā var atrasties tikai ar darba devēja rīkojumu, kas pamato šo darbinieku nepieciešamību organizācijas darbības nepārtrauktības nodrošināšanai. Ir iespējami atsevišķi izņēmumi, kad darbinieks savā darba vietā var atrasties bez sadarbspējīga sertifikāta, proti darbinieki, kas savus darba pienākumus veic nesaskaroties ar citiem darbiniekiem, apmeklētājiem vai pakalpojuma saņēmējiem, piemēram, kurinātājs, telpu uzkopējs, apsargs, auto šoferis, u.c. darbinieki, kas strādā atsevišķā noslēgtā telpā vai ārtelpās. Darba vides drošības uzturēšanai darba devējs izvērtē riskus Covid-19 izplatībai. Saistībā ar konkrētu pienākumu veikšanu darbinieks darbā var īslaicīgi satikties ar citiem darbiniekiem, var saskarties ar apmeklētājiem, piemēram, izmantojot koplietošanas telpas, liftu u.tml. Darba devējs var pieprasīt veikt darba pienākumus ar vakcinācijas vai pārslimošanas

sertifikātu. Darba vides risku novērtējums šajā nolūkā būtu balstāms uz šādiem noteikumos ietvertajiem kritērijiem: 1. darbinieki (amatpersonas), kuri darba (amata, dienesta) pienākumu pildīšanas laikā ir tiešā saskarsmē ar klientiem, nonāk fiziskā kontaktā vai ilgstoši atrodas tuvāk par diviem metriem no klienta, vai vairāki darbinieki (amatpersonas) darba (amata, dienesta) pienākumus veic ilgstošā savstarpējā saskarsmē, nonāk fiziskā kontaktā, vai ilgstoši atrodas tuvāk par diviem metriem; 2. darbinieki (amatpersonas), kuriem ir paaugstinātas iespējas inficēties, atrodoties tiešā saskarsmē un kontaktējoties ar lielu skaitu personu, kuru veselības stāvoklis nav zināms; 3. darbinieki (amatpersonas), kuru klātienes darba (amata, dienesta) pienākumi ir kritiski svarīgi sabiedrībai, kā arī uzņēmuma vai iestādes darbības nepārtrauktības nodrošināšanai. Darba devējs var arī pieņemt lēmumu, ka savus darba pienākumus darbinieks var veikt ar testēšanas sertifikātu. Šādā gadījumā izmaksas testa veikšanai darbinieks sedz no saviem līdzekļiem, vai tos var segt darba devējs.

[13] Apgabaltiesa konstatē, ka no rīkojuma anotācijas ir redzams, ka sākotnēji regulējums, kas dod tiesības darba devējam izvērtēt vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta nepieciešamību, bija paredzēts attiecībā uz visiem darbiniekiem, arī uz valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām. Uz to norāda arī rīkojuma 5.7. punkts, kurš noteica, ka darba devējs izvērtē katra darbinieka (amatpersonas), tostarp brīvprātīgo un personu ar ārpakalpojuma līgumiem, darba (amata) pienākumus un darba apstākļus klātienē, nosakot inficēšanās risku un iespējamo risku citu cilvēku veselībai. Pamatojoties uz minēto inficēšanās risku izvērtējumu darba vietā, vērtējot katru gadījumu individuāli un ņemot vērā samērīguma, tiesiskuma un vienlīdzības principu, pieprasa, lai darbiniekam (amatpersonai) būtu vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts, ja pastāv kāds no minētajiem apstākļiem: 5.7.1. ja darbinieks (amatpersona) darba (amata) pienākumu pildīšanas laikā ir tiešā saskarsmē ar klientiem, nonāk fiziskā kontaktā vai ilgstoši atrodas tuvāk par diviem metriem no klienta vai vairāki darbinieki (amatpersonas) darba (amata) pienākumus veic ilgstošā savstarpējā saskarsmē, nonāk fiziskā kontaktā vai ilgstoši atrodas tuvāk par diviem metriem; 5.7.2. ja darbiniekam (amatpersonai) ir paaugstinātas iespējas inficēties, atrodoties tiešā saskarsmē un kontaktējoties ar lielu skaitu personu, kuru veselības stāvoklis nav zināms; 5.7.3. ja darbinieka (amatpersonas) klātienes darba (amata) pienākumi ir kritiski svarīgi sabiedrībai, kā arī uzņēmuma vai iestādes darbības nepārtrauktības nodrošināšanai.

Tomēr rīkojums tika pieņemts tādā redakcijā, ka attiecībā uz valsts un pašvaldību institūciju (arī kapitālsabiedrību) amatpersonām un darbiniekiem darba devējiem netika ļauts izvērtēt, vai darbinieks savus pienākumus var veikt attālināti, vai darbu veikšanai nepieciešams vakcinācijas sertifikāts, bet visi darbinieki, kuri nevar uzrādīt vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu, bez jebkāda izvērtējuma ir atstādināmi. Līdz ar to rīkojuma anotācijā nav pamatojuma, kādēļ tieši valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem un amatpersonām ir aizliegums (bez jebkāda izvērtējuma) pildīt darba pienākumus bez vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta.

No minētā izriet, ka Ministru kabinets ārkārtas sēdē ir izšķīries par tādu rīkojuma 5.3. apakšpunktā ietverto konkrēto risinājumu, kāds nav bijis paredzēts iepriekš izstrādātajā rīkojuma projektā (proti, par pienākumu vakcinēties visiem publiskā sektora darbiniekiem un amatpersonām). Tikai ar Ministru kabineta 2022. gada 7. janvāra rīkojumu Nr. 2 rīkojumā izdarīti grozījumi un 5.7. apakšpunkts svītrots, rīkojums papildināts ar 5.7.[1] apakšpunktu, kurā noteikts, ka darbiniekiem, tai skaitā brīvprātīgajiem un personām ar ārpakalpojuma līgumiem, kuri nav minēti šā rīkojuma 5.3. apakšpunktā un kuri veic darba pienākumus klātienē, nepieciešams uzrādīt primārās vakcinācijas, balstvakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu. Tādējādi attiecībā uz citiem (ne valsts un pašvaldību institūciju) darbiniekiem vakcinācijas sertifikāts nepieciešams darbu veikšanai klātienē.

[14] Apgabaltiesa konstatē, ka arī noteikumos Nr. 662, kas pieņemti 2021. gada 28. septembrī un stājās spēkā 2021. gada 11. oktobrī (tātad reizē ar ārkārtas situāciju), bija paredzētas darba devēja tiesības noteikt katra darbinieka (amatpersonas) (tai skaitā brīvprātīgo un personu ar ārpakalpojuma līgumiem) inficēšanās risku un iespējamo risku citu cilvēku veselībai, izvērtējot viņa darba pienākumus un darba apstākļus, un noteikt tos darbus, kuru veikšanai ir nepieciešams vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts (noteikumu Nr. 662 24. punkts), kā arī noteikti kritēriji, kas ņemami vērā. Noteikumu Nr. 662 anotācijā (*https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/a93aae1a-7519-417b-b27b0a722f90ed5*) norādīts, ka noteikumi paredz to, ka darba devējs veido drošu darba vidi un nodrošina drošus pakalpojumus. Darba devējs rada apstākļus darbiniekiem epidemioloģiskās drošības prasību ievērošanai, savukārt darbiniekiem ir jāatbalsta darba devēja ieviestie pasākumi un jāievēro epidemioloģiskās drošības noteikumi uzņēmumā. Lai uzturētu drošu vidi darba vietās, klātienē savu darbu var veikt darbinieki, kam ir vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts. Darbinieki, kam nav vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta, darba vietās var atrasties tikai tad, ja savus darba pienākumus nevar veikt attālināti. Tādējādi darba devējam ir jāizvērtē šo darbinieku darba pienākumi un iespējas to veikšanai attālināti, nosakot tos darbiniekus, kuriem darba veikšana nav iespējama attālināti. Ja darbinieks darba pienākumus veic klātienē, vadoties no iepriekš minētajiem apsvērumiem, darba devējs izvērtē riskus Covid-19 izplatībai saistībā ar konkrētu pienākumu veikšanu darbinieks darbā var īslaicīgi satikties ar citiem darbiniekiem var saskarties ar apmeklētājiem, piemēram izmantojot koplietošanas telpas, liftu u.tml.) un var pieprasīt veikt darba pienākumus ar testēšanas sertifikātu darbiniekiem, kas nav vakcinēti vai pārslimojuši, lai samazinātu inficēšanās risku. Ir iespējami atsevišķi izņēmumi, kad darbinieks savā darba vietā var atrasties bez sadarbspējīga sertifikāta, proti darbinieki, kas savus darba pienākumus veic, nesaskaroties ar citiem darbiniekiem, apmeklētājiem vai pakalpojuma saņēmējiem, piemēram kurinātājs, telpu uzkopējs, apsargs u.tml. Savukārt četros gadījumos, kad darbinieks darbu veic klātienē, darba devējs var pieprasīt vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu, darba devējam vērtējot darba riskus atbilstoši noteikumos ietvertajiem kritērijiem. Tālāk minēti kritēriji, kas sākotnēji bija iekļauti rīkojuma 5.7. apakšpunktā. Ja atbilstoši šiem kritērijiem darbiniekam darba veikšanai nepieciešams sadarbspējīgs vakcinācijas vai

pārslimošanas sertifikāts, tad darbinieks no 2021. gada 15. novembra netiek pielaists pie darba pienākumu veikšanas bez sertifikāta, bet no 2021. gada 11. oktobra līdz 15. novembrim savus darba pienākumus veic ar testēšanas sertifikātu. Tādējādi darba devēji ir aicināti savlaicīgi veikt risku novērtējumu savā uzņēmumā un identificēt darbiniekus, kam būs nepieciešams vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts, līdz 2021. gada 11. oktobrim.

Tāpat norādāms, ka Saeima 2021. gada 4. novembrī, izdarot grozījumus Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā, papildināja likumu ar II^1 nodaļu ,,Epidemioloģiskā drošība darba vidē". Šā likuma $7.^3$ panta pirmā daļa noteica, ka darba devējs nosaka darbinieku (amatpersonu) amatus vai kategorijas, uz kurām attiecas normatīvo aktu prasības un nosacījumi par vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta nepieciešamību, un informē par to darbiniekus (amatpersonas). Darbiniekiem (amatpersonām) ir pienākums informēt darba devēju par vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta esību un uzrādīt minēto sertifikātu darba devējam tā noteiktajā kārtībā.

[15] No visa iepriekš minētā izriet, ka alternatīvs līdzeklis, kas mazāk ierobežotu personu pamattiesības tiesības, bija dot tiesības darba devējam izvērtēt vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāta nepieciešamību.

Apgabaltiesas ieskatā darba devējs, pamatojoties uz inficēšanās risku izvērtējumu darba vietā, vērtējot katru gadījumu individuāli un ņemot vērā samērīguma, tiesiskuma un vienlīdzības principu, objektīvāk var izvērtēt katra darbinieka (amatpersonas) darba apstākļus, nosakot inficēšanās risku un iespējamo risku citu cilvēku veselībai. Šādu saudzējošāki līdzekli bija izvērtējis arī likumdevējs un Ministru kabinets citos normatīvajos aktos, un apgabaltiesas ieskatā šāds līdzeklis varētu nodrošināt attiecīgo leģitīmo mērķu sasniegšanu tādā pašā kvalitātē. Savukārt rīkojuma 5.3. apakšpunkts tika pieņemts redakcijā, kas neatbilda noteikumu Nr. 662 24. punktam, kurš stājās spēkā tai pašā dienā, proti, rīkojumā tika pieņemts cits regulējums, nekā to paredzēja iepriekš pieņemtie noteikumi Nr. 662. Tikai ar 2022. gada 6. janvāra grozījumiem noteikumu Nr. 662 24. punktā tika iekļauts nosacījums, ka valsts un pašvaldības institūcijas (tai skaitā kapitālsabiedrības) darbinieks (amatpersona) darba (amata, dienesta) pienākumus neatkarīgi no to veikšanas vietas var veikt, ja tam ir sertifikāts, kas apliecina pabeigtu primāro vakcināciju vai balstvakcināciju, vai pārslimošanas sertifikāts.

Apgabaltiesas ieskatā, liedzot iespēju darba devējam (valsts un pašvaldības institūcijās) izvērtēt katra darbinieka individuālos apstākļus, ir pārkāpts samērīguma princips.

[16] Kā norādījis atbildētājs, valsts un pašvaldību institūcijas, arī kapitālsabiedrības, tiek veidotas, lai nodrošinātu valsts funkciju izpildi un sniegtu iedzīvotājiem nepieciešamos pakalpojumus. Ir būtiski, lai arī ārkārtējās situācijas laikā valsts un pašvaldības turpinātu pildīt svarīgas valsts funkcijas un nepārtrauktu sniegt pakalpojumus.

Šāds pamatojums norādīts arī tiesību akta projekta „Grozījumi noteikumos Nr. 662" sākotnējās ietekmes (*ex-ante*) novērtējuma ziņojumā (anotācijā) (*https://tapportals.mk.gov.lv/annotation/03719be2-3585-4b91-b2d4-f7f840e08b3e*). Tomēr vērā ņemams, ka šie grozījumi ir izdarīti 2022. gada 6. janvārī, tātad vairāk kā trīs mēnešus pēc rīkojuma. Anotācijā norādīts, ka attiecībā uz valsts pārvaldes darbiniekiem papildus jāņem vērā, ka valsts pārvaldē ir ierobežots darbinieku resurss, tādēļ ikviena darbinieka ilgstoša slimošana ietekmē valsts pārvaldei noteikto funkciju izpildi. Lai varētu aizvietot kolēģus, kā arī būtu gatavi strādāt krīzes situācijās, visiem valsts pārvaldes darbiniekiem jābūt vakcinētiem, lai arī ikdienā daļai ir iespēja strādāt attālināti.

Apgabaltiesas ieskatā šāds pamatojums ir nepietiekams. Ne no rīkojuma teksta, ne noteikumiem Nr. 662, ne normatīvo aktu anotācijām, kā arī atbildētāja sniegtajiem paskaidrojumiem nav saprotams, kādēļ attiecībā uz valsts pārvaldes darbiniekiem nav nepieciešams individuāls izvērtējums, bet visi darbinieki bez sadarbspējīga sertifikāta ir atstādināmi. Turklāt apstāklis, ka valsts pārvaldē ir ierobežots darbinieku resurss un ikviena darbinieka ilgstoša slimošana ietekmē valsts pārvaldei noteikto funkciju izpildi, attiecas arī uz to, ka ikviena vesela darbinieka atstādināšana ietekmē valsts pārvaldei noteikto funkciju izpildi.

Apgabaltiesas ieskatā jebkura darbinieka atstādināšana bez izvērtējuma, neņemot vērā darbinieka individuālos apstākļus, neveicina mērķi – nodrošināt svarīgu valsts funkciju un pakalpojumu nepārtrauktību.

[17] Lietā pēc būtības nav strīda, ka pieteicēji savus darba pienākumus ir varējuši veikt attālināti un to arī kopš 2020. gada marta vidus ir darījuši. Atbildētāja arguments – valsts un pašvaldību valsts pārvaldē ir ierobežots darbinieku resurss, tādēļ ikviena darbinieka ilgstoša slimošana ietekmē valsts pārvaldei noteikto funkciju izpildi; lai varētu aizvietot kolēģus, kā arī būt gataviem strādāt krīzes situācijās, visiem valsts pārvaldes darbiniekiem jābūt vakcinētiem, lai arī ikdienā daļai ir iespēja strādāt attālināti – ir pārāk vispārīgs, un nav attiecināms uz pieteicējiem. Pieteicēji ir nodarbināti Zemkopības ministrijā, kas ir vadošā valsts pārvaldes iestāde lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē. Zemkopības ministrija izstrādā lauksaimniecības, meža nozares un zivsaimniecības politiku, organizē un koordinē to politikas īstenošanu. Zemkopības ministrijas misija (virsmērķis) ir sekmēt laukos dzīvojošo cilvēku labklājību, rūpēties par nekaitīgu un kvalitatīvu pārtiku iedzīvotājiem un nodrošināt priekšnoteikumus ilgtspējīgai Latvijas dabas resursu apsaimniekošanai (*https://www.zm.gov.lv/lv/par-mums-0*).

Kā jau norādīts, pieteicējs /pers. B/ ir /struktūrvienība/ padomnieks un /pers. B/ darba vieta bija Francijā. No /pers. B/ paskaidrojumiem un amata apraksta ir skaidrs, ka viņam nav kolēģu, ko vajadzētu aizvietot, kā arī viņu nevar aizvietot cits kolēģis. Pieteicēja /pers. C/ ir Zemkopības ministrijas /struktūrvienība/ nodaļas vadītāja. Aizvietot viņu var nodaļas vadītāja vietnieks, nav informācijas, vai viņai ir kāds bijis jāaizvieto. Pieteicēja /pers. D/ ir /struktūrvienība/ nodaļas redaktors, viņa nav ierēdne, bet ir nodarbināta uz darba līguma pamata. Tā kā /pers. D/ ir vienīgā redaktore visā Zemkopības ministrijas resorā un nav ierēdne, ir skaidrs, ka viņai nevar uzdot aizvietot citus darbiniekus. Pieteicēja /pers. E/ ir /struktūrvienība/

nodaļas vadītāja vietniece. Nav informācijas par to, vai /pers. E/ kāds var aizvietot, bet viņai būtu jāaizvieto nodaļas vadītājs, bet, tā kā tā ir nodaļa, kurā visi strādāja attālināti, tad arī šo darbu varētu veikt attālināti. Turklāt pandēmijas laikā pieteicēji pamatā savus darba pienākumus ilgstoši bija pildījuši attālināti.

Tādējādi no minētā var secināt, ka pieteicēji nav to darbinieku skaitā, kuriem būtu jāaizvieto kāds kolēģis, kurš nevar strādāt attālināti, pieteicēji nav to darbinieku skaitā, kuri amata pienākumu pildīšanas laikā ir tiešā saskarsmē ar klientiem vai ilgstošā savstarpējā saskarsmē, pieteicējiem darba pienākumu veikšanai nav bijis nepieciešams kontaktēties ar lielu skaitu personu, kuru veselības stāvoklis nav zināms, tāpat pieteicēju darba pienākumi nav kritiski svarīgi sabiedrībai.

Apgabaltiesas ieskatā atbildētāja argumenti par iespējamu ilgstošu slimošanu un kolēģu aizvietošanu nepamato visu valsts pārvaldes darbinieku atstādināšanu bez jebkāda izvērtējuma. Proti, nebūtu samērīgi veselu nevakcinētu personu atstādināt no darba apstākļos, kad tā savus pienākumus pilnībā var veikt un ilgstoši tos ir veikusi attālināti. Apgabaltiesas ieskatā šādā gadījumā labums, ko gūst sabiedrība no noteiktā ierobežojuma, nav lielāks par indivīdam nodarīto kaitējumu. Turklāt ņemams vērā, ka Covid-19 izplatības ierobežošanā bija noteikti daudzi nefarmaceitiskie pasākumi – sociālā distancēšanās, pulcēšanās ierobežojumi, pienākums valkāt sejas masku, roku mazgāšana, virsmu dezinfekcija u.c., kas arī ir būtiskai slimības izplatības ierobežošanai.

Ņemot vērā to, ka viens no rīkojuma uzdevumiem ārkārtējās situācijas laikā ir tas, lai darba devēji nodrošinātu darbiniekiem (amatpersonām) attālinātā darba iespējas, ja darba specifika to pieļauj, savukārt rīkojuma 5.3. apakšpunkts nedod iespējas darba devējam attiecībā uz valsts un pašvaldību institūciju (tai skaitā kapitālsabiedrību) darbiniekiem veikt individuālu izvērtējumu, apgabaltiesas ieskatā minētais darba devējam neļauj izvērtēt arī ierobežojuma samērīgumu tieši attiecībā uz konkrēto personu. Vispārīgajā administratīvajā aktā to nav veicis arī tā izdevējs – Ministru kabinets.

Konkrētajā gadījumā attiecībā uz pieteicējiem jāsecina, ka, atstādinot pieteicējus no darba un neļaujot viņiem pildīt savus darba pienākumus, tiek nevis sekmēta, bet traucēta valsts funkciju izpilde. Tādējādi attiecībā uz pieteicējiem apgabaltiesas ieskatā rīkojuma leģitīmo mērķi varēja sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Ņemot vērā minēto, apgabaltiesas ieskatā attiecībā uz pieteicējiem rīkojuma 5.3. apakšpunkts atzīstams par nesamērīgu, līdz ar to arī par prettiesisku.

[18] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto nodevu. Pieteicējs /pers. B/ samaksājis valsts nodevu 30 *euro* par pieteikumu (*lietas 1. sējums 26. lapa*); pieteicējs /pers. B/ samaksājis valsts nodevu 60 *euro* par apelācijas sūdzību (*lietas 2. sējums 217. lapa*). Līdz ar to no atbildētāja par labu /pers. B/ piedzenama valsts nodeva 90 *euro.*

[19] Apgabaltiesas ieskatā pirmās instances tiesas spriedums nav pamatots, jo tiesa neizvērtēja ar rīkojumu noteikto ierobežojumu samērīgumu tieši attiecībā uz pieteicējiem.

R e z o l u t ī v ā d a ļ a

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 307., 309. pantu un 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

n o s p r i e d a :

apmierināt /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ pieteikumu par Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunkta atzīšanu par prettiesisku;

atzīt par prettiesisku Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojuma Nr. 720 5.3. apakšpunktu attiecībā uz /pers. B/, /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/;

piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers. B/ (personas kods /personas kods/) valsts nodevu 90 *euro*, kas ir atlīdzināma no Ministru kabineta budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente

V. Zommere

Tiesneši

I. Amona

K. Berķis